

LITERATUUR

In deze rubriek wordt U geïnformeerd over nieuwe literatuur op het gebied van terrariumverzorging en de systematiek van slangen. Ook kan (op speciaal verzoek) af en toe een literatuuroppgaaft geplaatst worden over de determinatie van de slangen van een bepaald land of van een systematische groep. Tips voor nieuwe literatuur en boekbesprekingen ingezonden door lezers zijn van harte welkom. Redakteur: Ed Prüst, Voorstraat 61, 3512 AK Utrecht. Tel. 030-319347.

Die Zwangsernährung bei Slangen mittels Sonde und Hühnerei; Gerd Rothfuchs. Herpetofauna (Ludwigsburg), 1982, Vol. 4 (21): 31-34.

*Er zullen weinig slangenhouders zijn die hun dieren niet ooit eens hebben moeten dwangvoeren bijvoorbeeld omdat de dieren ziek waren, de nakweek niet wilde eten of de dieren plotseling zonder duidelijk aanwijsbare redenen vermagerden. De auteur pleit in dit artikel voor het dwangvoeren met vloeibaar voedsel in plaats van met vast voedsel. Het voeren met vast voedsel betekent voor de dieren meerdere vervelende en pijnlijke handelingen terwijl bij het voeren met behulp van een sonde behalve het openen van de bek en het invoeren van de sonde het dier van verdere ingrepen verschoond blijft. Op deze manier kunnen ook eenvoudige vitaminen en medicamenten toegevoegd worden. Het spectrum van vloeibare voeding varieert van vers bloed tot het kippe-ei. Alleen bij grotere dieren, waarbij ook de sonde een grotere diameter kan hebben, kan ook fijn gemalen vlees of lever gegeven worden. Dat echter eieren niet te eenzijdig zijn als voedsel bewijst de natuur met een slang als *Dasypeltis scabra*, die uitslui-*

tend van eieren leeft. Het kippe-ei heeft volgens de schrijver alle eigenschappen die aan voedsel gesteld kunnen worden. Vooral het ei-geel heeft een hoge voedingswaarde, niet alleen aan vet en eiwit maar ook aan mineralen. De voedingswaarde van een kippe-ei komt overeen met de voedingswaarde van ongeveer 50 g halfvet rundvlees. Niet verzwegen mag worden dat met een kippe-ei een *Salmonella* infectie overgedragen kan worden maar die kans is er met onjuist behandeld vlees ook. Er wordt een uitvoerige beschrijving van het voeren met de sonde gegeven.

Eggs and Young of *Pseudonaja textilis textilis*;
Richard Wells. Herpetofauna (Australia), 1980,
Vol. 12 (1): 30-32.

Ten aanzien van deze slang zijn er in de literatuur weinig gegevens, vooral niet wat betreft beschrijving van de jongen of de duur van incubatie van de eieren. De auteur vond een klein volwassen vrouwtje op 12 november 1979 (110 cm tot aan de staart) dat er in eerste instantie niet zwanger uitzag maar uiteindelijk 11 eieren heeft gelegd. De slang werd ondergebracht in een volglas terrarium (50x100x100 cm) met alleen papier op de vloer en een kleine kartonnen schuilplaats. Op 26 december werd een gedeeltelijk ontwikkeld ei gevonden en op 9 januari werden 11 witte eieren gelegd. Deze kleefden niet samen. In de literatuur wordt voor het aantal eieren per legsel 10-35 opgegeven. De eieren werden overgebracht in een klein bakje bedekt met vochtig papier en verwarmd door het element van een elektrische deken. Na ongeveer twee weken werden de eieren overgebracht naar een plastic bak gevuld met vochtig sphagnum, waarmee ze ook de rest van de tijd voortdurend bedekt bleven. De temperaturen varieerden tus-

sen de 24-30°C.

Op 24 maart begon het uitkomen (na 74 dagen); 3 eieren waren onbevruucht. Het uitkomen van de eieren duurde 4-8 uur. Een van de jongen werd direkt na het openen van het ei eruit gehaald waarbij bleek dat de navelstreng en resten van de dooierzak nog aan de buik vastzaten. Het jong werd in een plastic zak gedaan en vochtig gehouden en de aanwezige resten werden gedurende de volgende drie uren in de buikholtte teruggetrokken. Dit zou er op kunnen wijzen dat het openen van het ei en het naar buiten komen van alleen de kop het terugtrekken van de resten veroorzaakt of vergemakkelijkt. Dit zou dan ook de lange duur van het uitkomen verklaren. Of dit echter bij alle eieren zo was werd niet gecontroleerd. De jongen hadden een lichaamslengte van 195-250 mm en een staartlengte van 40-50 mm; het gewicht was 4,71-7,20 g. Er werd ook nog gekeken naar de reactie van de jongen op naderende voorwerpen. Geen van de jongen reageerde op een naderend potlood, behalve met wat tongelen. Een naderende hand deed een jong reageren met dreigen en bijtpogingen totdat het moe werd en wegvluchtte, waarbij het nog wel bijtpogingen bleef doen indien de hand te dicht naderde. De overige jongen vluchtten alleen maar.

Pseudocerastes persicus fieldi (Schmidt) im Terrarium; Michael Lehmann. Herpetofauna (Ludwigsburg), 1982, Vol. 4 (21):20-22.

In tegenstelling tot de bekende bruinachtige dieren heeft de auteur een paartje creme-kleurige dieren. Het mannetje is met 75 cm, 10 cm groter dan het vrouwtje en heeft een duidelijk krachtiger uitzienende lichaamsbouw. Het vrouwtje heeft een opvallende twee cm lange zwarte staartpunt. De dieren van de auteur, die al

meerdere jaren op de Universiteit van Tel Aviv waren gehouden, werden bij aankomst in twee kunststoffen bakken (35x18x20 cm) ondergebracht en aten de volgende dag al een volwassen muis. De slangen hebben tot nu toe altijd goed gegeten en zelfs geen zomerse vastenperiode gehouden. De slangen krijgen maar 1 à 2 muizen per maand, dit om vervetten te voorkomen. Na twee maanden werden de slangen overgezet in het definitieve terrarium (100x50x50 cm). De inrichting hiervan bestaat uit vastgemaakte stenen waaronder de dieren kunnen schuilen en een bodembedekking van 5 cm kwartszand. Een hoger gelegen vooruitstekende steen is zo gemaakt dat de dieren er het licht en de bodemverwarming kunnen vermijden. Een gedurende korte tijd aangebrachte klimstronk kreeg geen aandacht. De verlichting gebeurt door twee Philips T.L. lampen (TLD 18W/33) en een 40 W gloeilamp. De voorschakelapparaten van de T.L. lampen zorgen voor bodemverwarming. Deze verwarmde plaatsen worden dagelijks opgezocht. De dieren zijn 's nachts actief. Het voor deze dieren typische sidewinding vertoonden ze alleen bij plotselinge verstoring. De slangen vervellen 1 of 2 keer per jaar. De temperatuur is overdag 28-32⁰C en 's nachts 18-20⁰C. Ondanks de rustige aard van deze slangen moet men toch zeer goed oppassen daar er nog geen serum voorhanden is!

De volgende maatregelen zijn van gunstige invloed op de paringsbereidheid. Een dalende temperatuur van 30⁰C (oktober) tot 25⁰C (december) wordt bereikt door het verkorten van de belichtingstijd. De lichtintensiteit wordt vermindert door het uitschakelen van de T.L., met de daarbij behorende bodemverwarming, vanaf midden november. In december wordt gedurende 5 uur gedempt belicht, bij 23-25⁰C, waarbij de slangen zich, dicht opeen gerold, onder de gloeilamp verwarmen. Als het licht uit is, is de tempera-

tuur 20⁰C overdag en 15⁰C 's nachts. Vanaf begin januari is de gloeilamp 7 uur per dag aan en vanaf half maart is er een volledige belichting van 10 uur bij temperaturen van 27-30⁰C. Op deze manier kwam het op 1 april 's avonds tot een copulatie. Op 15 april nam het vrouwtje voor het laatst een muis aan. Aan het einde van mei begon het vrouwtje onrustig rond te kruipen, waarna de auteur een bak met vochtig sphagnum in het terrarium zette. Echter pas op de ochtend van 10 juli werden 15 samengekleefde eieren gevonden (na 107 dagen vermoedde zwangerschap) op de eerder beschreven vooruit stekende steen. De eieren werden overgebracht in een broedruimte op een mengsel van zand en turf en met wat turf bedekt. De temperatuur bedroeg 28-30⁰C bij een luchtvochtigheid van 80%. Na 17 dagen ging het eerste ei open en in de volgende twee dagen kwamen er nog 5 uit. De duur van uitkomen bedroeg 8-25 uur. Het gewicht van de jonge slangen bedroeg 3,6-5,1 g bij een lengte van 15-16 cm. Van de overige eieren waren er 4 onbevruucht en bevatten er 5 volledig ontwikkelde maar dode jongen van 3,1-4,2 g en 14,3-15,5 cm. De jongen waren grijsgroen en vervelden na 12-14 dagen waarbij fellere kleuren te voorschijn kwamen. Aangeboden voedsel werd geweigerd zodat de auteur besloten heeft eens per week met runderhart te dwangvoeren.

De boomsnuffelaar (*Dryophis nasuta*); A. Zwinenbergh. Aquariumwereld (1976), 29 (1): 8-10.

Deze slang (met de volgende synoniemen: *Ahaetulla nasuta*, en *Dendrelaphis nasutus*) behoort tot de opisthoglyphe slangen en is dus in principe giftig. De slang komt voor in een aantal Aziatische landen en leeft voornamelijk in regenwouden, op en tussen takken en twijgen van voornamelijk struiken. Als voedsel kan men hagedis-

sen, kikkers, vogels en kleine warmbloedigen aanbieden.

Deze ovovivipare slang kan worpen geven tot ca. 22 jongen, waarbij de jongen 31-45 cm lang zijn en na ongeveer 2 weken voor het eerst vervellen. De jonge dieren kan men kikkers of nestjonge muizen aanbieden. De volwassen dieren verlangen een ruim en goed beplant terrarium, dat regelmatig gesproeid wordt, met een temperatuur van 22-26⁰C. Een bodemverwarming lijkt overbodig

Leptophis ahaetulla, een onbekende boomslang uit tropisch Afrika; A. Zwinenberg. Aquarium-wereld (1976), 29 (4): 78-83.

Deze slang behoort tot de aglyphe Colubridae. Doch ondanks dat de giftanden ontbreken hebben deze slangen wel licht giftig speeksel, dodelijk voor hun prooidieren, voor de mens pijnlijk en met bloedingen tot gevolg. Deze slang heeft een groot verspreidingsgebied in Midden en Zuid Amerika en leeft bij voorkeur in tropische regenwouden of ander plantenrijke gebieden met een hoge relatieve luchtvochtigheid. De soort is ovipaar en legt 3-10 eieren. Het voedsel bestaat voornamelijk uit boomkikkers en boombewonende hagedissen, in gevangenschap echter ook muizen. Waarschijnlijk hebben de dieren een temperatuur van 24-30⁰C nodig en een hoge relatieve luchtvochtigheid. Als bijzonderheden worden nog vermeld dat perioden van voedselweigering voorkomen van ongeveer 10 maanden en dat, aan de staart vastgehouden, deze met weinig bloedverlies kan afbreken, echter hij groeit niet meer aan.